

Dvojice štíhlých věží katedrály vyhlíží ze skalního masivu přes řeku do dálky. U chrámu je nevelké pole, obehnané zdí a utajené ve stínu stromů. Pole zvláštní, bez pšenice, bez žita, a přece jeho setba je v naší zemi jednou z nejdražších. (Karel Balák, 1946)

Náhrobek P. Karla Konráda

Jsme v Praze na vyšehradském hřbitově. Je tu pohřbeno i nemálo Jihočechů a několika z nich chci v dušičkovém času věnovat malou vzpomínku. Stezku od kostela ke Slavínu, říká se jí Zlatá, lemují řada hrobů českých kněží - národních buditelů a spisovatelů. Vpravo od nich při souběžné pěšině je také pochován **Pater Karel Konrád**.

Narodil se 23. 1. 1842 v Českých Budějovicích. Byl kaplanem, stal se katechetou na táborském gymnáziu a potom v Praze. Už v mládí ho zaujala česká lidová slovesnost a stará hudba. Nespoléhal jen na dostupné prameny, chtěl znát širší souvislosti. Procestoval všechny sousední země. Hlavně Polsko a pak jihovýchodní Evropu, aby poznal tamní památky i rukopisy osobně. Věděl o něm celý slovanský svět, stal se znalcem národních literatur.

Pro školské potřeby napsal Liturgiku, vydal Dějiny posvátného zpěvu staročeského (1881 a 1893), Hymnologii starochorvatskou, Posvátné písně polské a jiné odborné práce. Celý život se těšil zájmu mnoha žáků a posluchačů, kterým rozdával své vědomosti. Naposledy při pražské Národopisné výstavě, kde byl spoluautorem celé církevní expozice. Tento skromný a ušlechtilý člověk zemřel v Praze dne 3. listopadu 1894 ve svých dvaapadesáti letech. Už nezažil, že jeho hudebně historické dílo nedalo spát přemítavému duchu Zdeňka Nejedlého, který nám předepsal novou historii: Dějiny předhusitského zpěvu (1904) a Dějiny husitského zpěvu (1907, 1913). „Díla ta obohacují štědře nejen naše dějiny hudební, ale i náboženské. Překonány jimi jsou nesprávné práce Karla Konráda ...“ napsal pak literární koryfeje Arne Novák v roce 1939.

Nejedlého atraktivní náhrobek leží opodál. Konrádův světlý kámen zešel, po desce s nápisem zůstalo jen prázdné místo a nad ním štíhlý kříž. Pozdějšímu úsloví mojí budějovické (samozřejmě české) babičky „Freund und Feind im Todt vereint“ jsem porozuměl snadno: „Přítel - nepřítel, smrt jejich smířitel“. Kdo ví?

Redaktor Budivoje, žurnalista **Josef Kratochvíl** měl na hrobě až do roku 1939 prostý železný kříž s výmluvným nápisem: *Neohroženému bojovníku za práva národa a dobro vlasti - vděčně vzpomínají Čechové českobudějovičtí*. Po vpádu Němců do Prahy byla nejprve zamazána černou barvou slova „Čechové českobudějovičtí“ a krátce nato zmizel celý kříž. Dnes tam je úhledný pomníček s mramorovou deskou rodiny Pavelkovy. Kdo má zrak ostříž, rozpozná téměř nečitelné, deštěm vymyté jméno Josefa Kratochvíla v základně náhrobku nad koberečkem z netěšek. Spolehlivým vodítkem ke Kratochvílovu místu posledního odpočinku je sousední hrob táborské rodačky Anny Hostomské, (1907 -1995). Josef Kratochvíl pocházel z Rychnova nad Kněžnou, kde se narodil 29.11.1850 v cukrářském krámku svých rodičů. Po pražských studiích a nedlouhém učitelování se věnoval už jen novinářině v časopisech Stráž na východě, Pernštýn, Hlasy z Hané a všude rozvíjel český kulturní život. Vydátně mu v tom pomáhala jeho žena Věnceslava. Psala povídky, sbírala lidové písně a vydala několik kuchařských knih.

Časopis Budivoj vznikl v r. 1864 při slavné českobudějovické Besedě. Po období v Pražských večerních novinách a působení v listu Čech se Kratochvíl usadil v Českých Budějovicích a ujal se jeho redakce. Pokračoval tam v osvětové práci až do r.1914. Za 1. světové války byl pro své názory několikrát vězněn. Poslední léta trávil v Praze. Zemřel 1.11.1921. Je v encyklopediích? Ano. Byl básníkem intimních zpovědí i vlastenecké poezie, dramatikem a autorem historických próz. Překládal z německé a španělské literatury, ale to všechno a spoustu jiných podrobností se můžete dočíst na straně 947 v novodobém Lexikonu české literatury.

Některá jména spolu se starými náhrobky však ze hřbitova nenávratně zmizela a jen matriční zápis bývalého zádušního úřadu je zachová pro příští časy. Tak zaniklo i místo, kam byl 23. května 1885 uložen k věčnému spánku **JUDr. Vendelín Grünwald** (1812 - 1885), spoluzakladatel snad všeho českého, co se kdy v Budějovicích dělo. Byl prvním starostou Besedy, Jirsíkovým přítelem, zemským a říšským poslancem. Už roku 1863 se ale vzdal svého mandátu a setrval v pasivní rezistenci dřív, než ostatní čeští poslanci, na protest proti nepoměrnému zastoupení českých zájmů v říšské radě a jejímu volebnímu řádu.

Ač zemřeli, ještě mluví - hlásá nápis. Platí to ještě? Mezi velikány národa jsou zde pohřbeni i někdejší obyvatelé naší „země zamyšlené“. Spisovatelka Růžena Svobodová, roz. Čápová (1868 - 1920), jejíž maminka byla z rodu Vodňanských v Milevsku, pěvkyně Ema Destinnová (1878 - 1930), básník Antonín Klášterský (1866 - 1938, překladatel angloamerické poezie, rodák z Mirovic u Písku) a přibližně ještě třicet dalších.

Do osamělých cestiček padá podzimní soumrak. Stíny pomníků a křížů se prodlužují, do korun stromů uléhá večer. Jeho modrošedý závoj přikrývá ztichlé hroby. Troje železná vrátka se zavírají a na prostranství před katedrálou zalétají písničky z hospody u řeky ...

